Pohjoismaiden neuvosto

A 1857/tillväxt

Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan mietintö, joka koskee

jäsenehdotusta rakennusalalla esiintyvän rikollisuuden torjumiseksi

Ehdotus

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne vahvistavat yhteistyötä ja tiedonvaihtoa helpottaakseen useissa Pohjoismaissa toimivien rakennusalan yritysten valvontaa ja tehostaakseen alan rikollisuuden tunnistamista ja torjumista.

että ne kehittävät kansallisia rekistereitä rakennusalan yrityksistä julkisia ja yksityisiä hankintoja varten ja että Pohjoismaiden viranomaiset saavat pääsyn toistensa rekistereihin.

että ne koordinoivat politiikkaansa EU:n pimeän työn vastaisen yhteistyöfoorumin työn mukaisesti.

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että se vahvistaa ja kehittää pohjoismaista yhteistyötä työmarkkinarikollisuuden torjumiseksi etenkin rakennusalalla.

Taustaa

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto esitteli Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunnan 27. lokakuuta 2020 pitämässä kokouksessa ehdotuksen, jonka perusteella Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

- että ne luovat kansallisen rekisterin, johon kerätään tietoa rakennusalalla toimivista yrityksistä ja jota voidaan hyödyntää julkisissa ja yksityisissä hankinnoissa.
- että rekisteri sisältää tietoa henkilö- ja yritysverotuksesta, yrityksen tosiasiallisista omistussuhteista, tilinpäätöksestä, aiemmista konkursseista (myös henkilötiedoin), arvonlisäveron ja muiden verojen maksusta sekä veloista julkisen sektorin luotonantajille.
- että Pohjoismailla on pääsy toistensa kansallisiin rekistereihin.
- että nykylainsäädäntöä päivitetään niin, että kansallisten rekisterien luominen ja Pohjoismaiden pääsy toistensa rekistereihin on mahdollista.

- että kaikille yrityksille, myös itsenäisille ammatinharjoittajille, vahvistetaan tilintarkastusvelvoite.

Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että työmarkkinarikollisuutta esiintyy kaikissa maissa ja sen torjumiseksi tarvittavien yhteisten toimien vahvistaminen toisi pohjoismaista hyötyä. Maiden nykyistä lainsäädäntöä ja määräyksiä sekä rekistereitä pidetään riittämättöminä.

Valiokunta päätti kutsua tulevaan kokoukseensa Pohjoismaiden ministerineuvoston edustajan keskustelemaan ehdotukseen liittyvistä haasteista.

Suomen työ- ja elinkeinoministeriön valtiosihteeri Ville Kopra osallistui valiokunnan kokoukseen 26. tammikuuta. Kopra sijaisti työministeri Tuula Haataista, joka toimii työelämäalan ministerineuvoston (MR-A) puheenjohtajana vuonna 2021.

Kopra totesi, että pohjoismainen yhteistyö työmarkkinarikollisuuden torjumiseksi on ajankohtaista ja tärkeää. Työmarkkinarikollisuuteen liittyvät haasteet ovat olleet pohjoismaisen yhteistyön asialistalla, mikä on edistänyt Pohjoismaiden työsuojeluviranomaisten välistä kokemustenvaihtoa. Työmarkkinarikollisuuden torjumistoimet on tarkoitus sisällyttää vuosiksi 2022–2024 laadittavaan työelämäalan ministerineuvoston yhteistyöohjelmaan. Kuten jäsenehdotuksessa todetaan, rakennusala on riskiala. Kysymys liittyy myös Pohjoismaiden yhteisiin työmarkkinoihin. Kopra huomautti, että maiden viranomaisten tiedonvaihto kuuluu sekä kansallisen lainsäädännön että EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen piiriin. Vuonna 2016 perustettu EU:n pimeän työn vastainen yhteistyöfoorumi pyrkii edistämään Euroopan maiden välistä yhteistyötä. Se laatii parhaillaan muun muassa selvitystä siitä, miten viranomaisten tiedonvaihtoa koskevia rajoituksia voidaan poistaa.

Valiokunnan näkemykset

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta tukee ehdotuksen tavoitetta, jonka mukaan Pohjoismaiden tulee toimia yhdessä ja tehdä yhteistyötä työmarkkinarikollisuuden torjumiseksi. Lisäksi pohjoismaista hyötyä voidaan saavuttaa vahvistamalla yhteisiä toimia työmarkkinarikollisuuden torjumiseksi ja politiikan koordinoimiseksi EU:n pimeän työn vastaisen yhteistyöfoorumin työn mukaisesti. Kokemus on osoittanut, että Pohjoismaat saavat yhdessä enemmän vaikutusvaltaa EU:ssa.

Työmarkkinarikollisuus on pohjoismaiseen yhteiskuntamalliin kohdistuva uhka, ja sitä tulee torjua sekä nykyisillä että uusilla keinoilla. On oleellista, että työelämän pelisääntöjä noudatetaan ja että tehokasta valvontaa tuetaan ja kehitetään edelleen.

Valiokunnan mielestä useissa eri Pohjoismaissa toimiville rakennusalan yrityksille on voitava asettaa korkeita vaatimuksia. On kuitenkin tärkeää, etteivät valvonta ja säännökset vaikeuta liikkuvuutta ja aiheuta liian suurta byrokraattista taakkaa pienille ja keskisuurille yrityksille.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että maiden viranomaisten välinen tiedonvaihto kuuluu sekä kansallisten säännösten ja rajoitusten että EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen piiriin.

Valiokunta panee tyytyväisenä merkille, että Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2021 puheenjohtajamaan Suomen tavoitteena on sisällyttää työmarkkinarikollisuuden torjumistoimet vuosiksi 2022–2024 laadittavaan työelämäalan ministerineuvoston yhteistyöohjelmaan.

Valiokunta tukee jäsenehdotuksen tavoitteita, mutta sen mielestä vielä tällä hetkellä ei ole syytä tarkentaa toimia ehdotuksessa esitetyllä tavalla. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa ehdotuksen muuttamista seuraavasti:

että Pohjoismaiden hallitukset

- vahvistavat yhteistyötä ja tiedonvaihtoa helpottaakseen useissa Pohjoismaissa toimivien rakennusalan yritysten valvontaa ja tehostaakseen työmarkkinarikollisuuden tunnistamista ja torjumista.

- kehittävät kansallisia rekistereitä rakennusalan yrityksistä julkisia ja yksityisiä hankintoja varten ja että Pohjoismaiden viranomaiset saavat pääsyn toistensa rekistereihin.

- koordinoivat politiikkaansa EU:n pimeän työn vastaisen yhteistyöfoorumin työn mukaisesti.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto

- vahvistaa ja kehittää pohjoismaista yhteistyötä työmarkkinarikollisuuden torjumiseksi etenkin rakennusalalla.

Pohjolassa 13. huhtikuuta 2021

Anders Eriksson (ÅF)	*Orla Hav (S)*
Eveliina Heinäluoma (sd.)	*Pyry Niemi (S)*
Helge André Njåstad (FrP)	*Ruth Mari Grung (A)*
Juhana Vartiainen (kok.)	*Sofia Westergren (M)*
Lulu Ranne (ps.)	*Stein Erik Lauvås (A)*
Mette Hjermind Dencker (DF)	*Torhild Bransdal (KrF)*

Muutosehdotus:

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne luovat kansallisen rekisterin, johon kerätään tietoa rakennusalalla toimivista yrityksistä ja jota voidaan hyödyntää julkisissa ja yksityisissä hankinnoissa.

että rekisteri sisältää tietoa henkilö- ja yritysverotuksesta, yrityksen tosiasiallisista omistussuhteista, tilinpäätöksestä, aiemmista konkursseista (myös henkilötiedoin), arvonlisäveron ja muiden verojen maksusta sekä veloista julkisen sektorin luotonantajille.

että Pohjoismailla on pääsy toistensa kansallisiin rekistereihin.

että nykylainsäädäntöä päivitetään niin, että kansallisten rekisterien luominen ja Pohjoismaiden pääsy toistensa rekistereihin on mahdollista.

että kaikille yrityksille, myös itsenäisille ammatinharjoittajille, vahvistetaan tilintarkastusvelvoite.

Pohjolassa 28. kesäkuuta 2021

Freddy André Øvstegård (SV) *Lorena Delgado Varas (V)*
Joakim Strand (rkp)